

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 21 listopada 2022 r.

BADK.DPK.133.132.2022 MK

P10-68/22	Data wpływu petycji 5 października 2022 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 18 listopada 2022 r.

ŚRODKI MASOWEGO PRZEKAZU

TEMAT

SWOBODA WYPOWIEDZI W PUBLIKATORACH

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy: z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji; z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe; z dnia 31 lipca 1997 r. o Polskiej Agencji Prasowej, celem przywrócenia wolności głosu i swobody wypowiedzi w środkach masowego przekazu.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji postuluje:

1. W ustawie o radiofonii i telewizji dodanie w art. 13 ust. 3-5 w brzmieniu:

„3. Na wniosek zainteresowanej strony i w szczególności obywatela, nadawca może nadać treść audycji lub przekazu jaką on sam przygotował, a zwłaszcza jeśli ta treść ma szczególne znaczenie dla interesu społecznego z uwzględnieniem, że:

1) państwowy – obligatoryjnie, odmowa ma zostać uzasadniona decyzją, od decyzji można się odwołać do wojewódzkiego sądu administracyjnego celem jej uchylenia,

2) komercyjny – dobrowolnie, odmowa ma zostać uzasadniona decyzją, od decyzji można się odwołać do sądu cywilnego celem jej uchylenia w trybie pozwu.

4. Nadawca jest zobowiązany przewidzieć odpowiedni czas antenowy i czas aby w miarę możliwości zapewniać stronie społecznej możliwość realizowania wymogu art. 13 ust. 3 ustawy i w tym celu działa nadawca:

1) państwowy – według statutu i regulaminu,

2) komercyjny – według regulaminu.

5. Na załatwienie sprawy Nadawca w sprawach istotnych ma 14 dni, w pozostałych miesiąc, w sprawach trudnych i zawiłych wymagających weryfikacji 2 miesiące.”.

2. W ustawie Prawo prasowe dodanie w art. 5 ust. 3-5 o następującej treści:

„5. Na wniosek zainteresowanej strony i w szczególności obywatela, wydawca i redaktor naczelny może opublikować treść lub informację jaką on sam przygotował, a zwłaszcza jeśli ta treść ma szczególne znaczenie dla interesu społecznego z uwzględnieniem, że:

1) państwowy – obligatoryjnie, odmowa ma zostać uzasadniona decyzją, od decyzji można się odwołać do wojewódzkiego sądu administracyjnego celem jej uchylenia,

2) komercyjny – dobrowolnie, odmowa ma zostać uzasadniona decyzją, od decyzji można się odwołać do sądu cywilnego celem jej uchylenia w trybie pozwu.

4. Wydawca i redaktor naczelny jest zobowiązany przewidzieć odpowiednią przestrzeń informacyjną lub rubrykę, tak aby w miarę możliwości zapewniać stronie społecznej możliwość realizowania wymogu art. 5 ust.3 ustawy i w tym celu działa nadawca:

- 1) państwowy – według statutu i regulaminu,
- 2) komercyjny – według regulaminu.

5. Na załatwienie sprawy Wydawca i redaktor naczelny w sprawach istotnych ma 14 dni, w pozostałych miesiąc, w sprawach trudnych i zawiłych wymagających weryfikacji 2 miesiące.”.

3. W ustawie o Polskiej Agencji Prasowej dodanie w art. 1 nowych przepisów ust. 3a, ust. 4-5 w następującym brzmieniu:

„3a. Na wniosek zainteresowanej strony i w szczególności obywatela Polska Agencja Prasowa ma obowiązek opublikować treść lub informację jaką on sam przygotował, a zwłaszcza jeśli ta treść ma szczególne znaczenie dla interesu publicznego z uwzględnieniem, że:

1. obligatoryjnie, odmowa ma zostać uzasadniona decyzją, od decyzji można się odwołać do wojewódzkiego sądu administracyjnego celem jej uchylecia,

2. zapewnia się odpowiedni podział na sprawy tematyczne i w szczególności regionalne według podziału terytorialnego (województwo, powiat, gmina) albo kwestie ogólne ważne z perspektywy centralnej jako wewnętrzne, ale także zewnętrzne (sprawy zagraniczne).

4. Polska Agencja Prasowa jest zobowiązana przewidzieć odpowiednią przestrzeń informacyjną lub rubrykę, tak aby w miarę możliwości zapewniać stronie społecznej możliwość realizowania wymogu art. 1 ust. 4 ustawy i w tym celu działa według statutu i regulaminu.

5. Na załatwienie sprawy wydawca i redaktor naczelny w sprawach istotnych ma 14 dni, w pozostałych miesiąc, w sprawach trudnych i zawiłych wymagających weryfikacji 2 miesiące.”.

Wnoszący petycję podniósł także problem kosztów sądowych w postępowaniach administracyjnych dotyczących sfery mediów prywatnych, wskazał by nie były one wyższe niż 100 złotych.

W uzasadnieniu petycji podkreślono, że zaproponowane zmiany wzorowana są na rozwiązaniach ujętych w rządowym projekcie ustawy o ochronie wolności słowa w internetowych serwisach społecznościowych.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78 poz. 483 ze zm.) w art. 31 ust. 3 stanowi, że ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Zgodnie z art. 54, każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.

Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1722) w art. 13 określa sposób samodzielnego kształtowania programu przez nadawcę oraz jego odpowiedzialność.

Nadawca kształtuje program samodzielnie w zakresie zadań określonych w art. 1 ust. 1 (m.in. dostarczanie informacji) i ponosi odpowiedzialność za jego treść (art. 13 ust. 1).

Przepis ust. 1 nie narusza przepisów dotyczących odpowiedzialności innych osób za treść poszczególnych audycji, reklam lub innych przekazów (art. 13 ust. 2).

Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914) w art. 5 określa prawo udzielania informacji prasie.

Każdy, zgodnie z zasadą wolności słowa i prawem do krytyki, może udzielać informacji prasie. (art. 5 ust. 1)

Nikt nie może być narażony na uszczerbek lub zarzut z powodu udzielenia informacji prasie, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych (art. 5 ust. 2).

Ustawa z dnia 31 lipca 1997 r. o Polskiej Agencji Prasowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1595) w art. 1 definiuje zadania Polskiej Agencji Prasowej.

PAP, mająca charakter publicznej agencji prasowej, uzyskuje i przekazuje odbiorcom rzetelne, obiektywne i wszechstronne informacje z kraju i z zagranicy. Agencja ma obowiązek upowszechniać stanowiska Sejmu, Senatu, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Rady Ministrów oraz umożliwiać innym naczelnym organom państwa prezentowanie stanowisk w ważnych sprawach państwowych.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Rządowy projekt ustawy o ochronie wolności słowa w internetowych serwisach społecznościowych (nr UD 293). Zgodnie z intencją projektodawcy, podstawowym celem regulacji zawartych w projekcie jest wprowadzenie instrumentów prawnych, przewidujących

ochronę prawną dla użytkowników portali społecznościowych, niezależnie od stosowanych przez usługodawców mechanizmów filtrowania publikowanych treści.

W uzasadnieniu do projektu ustawy resort sprawiedliwości zwraca uwagę na fakt, że informacje umieszczane przez użytkowników portali społecznościowych często stanowią najważniejsze źródło wiedzy na temat bieżących wydarzeń. Są także jedną z podstawowych płaszczyzn debaty w obszarze spraw społecznych i politycznych. Stąd potrzeba stworzenia narzędzi prawnych zapewniających zarówno prawo dostępu do prawdziwej informacji, jak i ochronę przed podejmowanymi arbitralnie ograniczeniami w korzystaniu z konstytucyjnego prawa do swobodnego głoszenia własnych poglądów.

Projekt precyzyjnie określa przebieg procedury kontroli sądowej, wobec działań podejmowanych przez usługodawców w ramach wewnętrznej procedury kontrolnej. W ramach postępowania sądowego, zdefiniowano wzorzec kontroli, w oparciu o który sąd będzie mógł oceniać bezprawność treści.

Zdaniem projektodawców, na gruncie obowiązujących przepisów prawa często brakuje możliwości podjęcia skutecznych działań prawnych w przypadku np. naruszenia dóbr osobistych lub wykorzystywania fałszywych informacji w celu pomówienia danej osoby, w ramach informacji przekazywanych przy pomocy powszechnych narzędzi wymiany informacji używanych w społeczeństwie informacyjnym tj. portale społecznościowe. W niektórych sytuacjach ustalenie danych, wymaganych do skutecznego wniesienia pozwu na drodze cywilnej, w przypadku anonimowości osób zamieszczających treści w sieci, uniemożliwia skuteczne dochodzenie swoich praw, a w innych ma miejsce niedopuszczalność drogi sądowej.

W uzasadnieniu do projektu ustawy podnosi się argument, że stosowane przez niektórych usługodawców wewnętrzne postępowania kontrolne często budzą kontrowersje, ze względu na całkowitą dowolność usługodawców i osób wykonujących w ich imieniu zadania w kształtowaniu polityki co do treści uznawanych za niepożądane, w stosunku do których ogranicza się dostęp.

Stosowane obecnie przez usługodawców wewnętrzne postępowania kontrolne bywają mało przejrzyste, jeśli chodzi o precyzyjne określenie obowiązujących użytkowników warunków do złożenia odwołania od zastosowanych wobec usługodawcy mechanizmów, powodujących ograniczenie dostępu do określonych treści lub zablokowania całego konta.

Projekt ustawy **29 września 2021 r.** przekazano do uzgodnień międzyresortowych, a termin przyjęcia projektu przez Radę Ministrów wyznaczony był na III kwartał 2022 r.

INFORMACJE DODATKOWE:

Wolność słowa w Polsce jest zagwarantowana w art. 54 ust. 1 Konstytucji RP. Poświadczają ją również wiążące Polskę akty prawa międzynarodowego, w tym art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i art. 11 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Ponadto, Powszechna Deklaracja Praw Człowieka w art. 19 zapewnia „swobodę posiadania niezależnej opinii, poszukiwania, otrzymywania i rozpowszechniania informacji i poglądów wszelkimi środkami”.

Część polskiego społeczeństwa skarży się na trudności z realizacją tego konstytucyjnego prawa, wskazując na próby ograniczania swobody debaty publicznej przez wielkie korporacje medialne, utrudniające lub uniemożliwiające niektórym użytkownikom mediów publikowanie treści zgodnych z ich opiniami.

W przestrzeni publicznej odnotowywane są także sytuacje uniemożliwiania działalności całych platform, które miałyby stanowić alternatywę dla najpopularniejszych sieci społecznościowych. Próba zawężenia spektrum debaty publicznej przez wyeliminowanie przedstawicieli konkretnej strony sporu światopoglądowego jest zjawiskiem niepokojącym z punktu widzenia zasad demokratycznego państwa prawnego oraz bezstronności światopoglądowej władz publicznych.

Resort sprawiedliwości uznając potrzebę przygotowania i wdrożenia skutecznych instrumentów prawnych służących ochronie wolności wypowiedzi, zapewnienia dostępu do prawdziwych informacji oraz ochrony przed dezinformacją, opracował projekt ustawy o ochronie wolności słowa w internetowych serwisach społecznościowych (nr UD 293). Projekt jest przedmiotem prac legislacyjnych w Rządowym Centrum Legislacji.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz